

Tak jako sklízí chválu naše soucitnost, líbezné paní, tak zase božská spravedlnost trestá naši krutost. Na důkaz toho a pro povzbuzení – abyste onu krutost od sebe úplně zapudili –, budu vám vyprávět příběh stejně dojemný jako zábavný.

V Ravenně, v prastarém romagnském městě, žilo kdysi mnoho urozených a vznešených lidí a mezi nimi i jeden mladý muž jménem Nastagio degli Onesti, jenž po smrti svého otce a jednoho svého strýce zdědil bezměrné jmění. Ježto neměl manželku, jak už u mladých mužů začasť bývá, zamiloval se do dcery messera Paola Traversara, dívky z mnohem urozenějšího rodu, než byl on, a kojil se nadějami, že jí svými činy přiměje k tomu, aby ho rovněž milovala. Ačkoli však jeho činy byly velkolepé, krásné a chvályhodné, neprospěly mu pranic, ba zdálo se, že mu dokonce škodí. Dívka, kterou miloval, jednala s ním tvrdě, odmítavě a drsně a snad proto, že byla tak krásná, či proto, že pocházela z tak urozeného rodu, stala se tak pyšnou a pohrdavou, že se jí nelíbil nejen Nastagio, ale ani to, co se líbilo jemu.

Nastagio to snášel tak těžce, že ho mnohokrát při tom soužení zachvátila touha zabít se. Odolal jí pokaždé, ale vždy si v duchu umínil, že dívku přestane milovat, anebo k ní zahoří takovou nenávisť – podaří-li se mu to –, jakou chová ona k němu. Vymýšlel si však takováto předsevzetí nadarmo, takže se zdálo, že jeho láska je tím větší, čím menší má naději.

Zatímco tedy tento mladý muž nadále miloval onu dívku a nadále nezřízeně mrhal svým jmění, začalo se některým jeho přátelům a příbuzným zdát, že ubíjí stejnou měrou jak sebe, tak i svůj majetek, a mnohokrát ho z té příčiny prosili a radili mu, aby odešel z Ravenny, pobyl nějaký čas někde jinde, a tak zmenšil svou lásku i své údaje.

Nastagio se této radě několikrát vysmál, ale když ho nepřestali nabádat, nemohl stále říkat ne a prohlásil, že udělá, co si přeje. Po velikých přípravách, jako by se chtěl vypravit do Francie či do Španělska či do nějakých jiných vzdálených končin, vsedl na koně, a doprovázen mnoha svými přáteli, opustil Ravennu. Nedojel dál než do Chiassi, což je místo asi tři míle od Ravenny, kam dal předtím dopravit stany, a řekl těm, kdož ho doprovázeli, aby se vrátili do Ravenny, že zůstane zde.

Tak se tedy Nastagio utábořil v Chiasii, začal tu vést ten nejkrásnější a nejvelkolepější život, jaký kdy kdo vedl, a jak bylo jeho zvykem, zval si sem k večeři či k obědu tu toho, podruhé zas onoho.

Protože měsíc máj byl už nedaleko a bylo překrásné počasí, při-

cházel mu často na mysl jeho krutá paní. I přikázal veškeré své čeledi, aby ho nechala o samotě, aby mohl lépe přemítat podle své libosti, a kráčeje co noha nohu mine, vydal se, pohroužen v myšlenkách, do nedalekého borového háje. Ačkoli už téměř minula hodina oběda a on už byl dobré půl míle hluboko v lese, ani si nevzpomněl na jídlo či něco podobného; tu však se mu náhle zdálo, že slyší převeliký pláč a nesmírně pronikavý nářek, který vyrazí z hrdla nějaká žena. Přestal proto sladce rozjímat a zdvihl hlavu, aby se rozhlédl, co se děje. Velmi ho překvapilo, že se octl v borovém háji, a ještě víc se podivil, když pohlédl před sebe a spatřil, jak sem k němu velmi hustými křovisky a trnám pádí překrásná nahá mladá žena s rozčuchanými vlasy, odřená na celém těle od větví a trní, nesmírně kvílející a úpějíjí o milost. Vedle ní z každé strany běžel jeden obrovský a lýtý ohař. Psi se na ni sáпали, co chvíli se do ní zahryzli a za ní se sem hnali na černém oři temně ustrojený rytíř s nesmírně rozběsněnou tváří a s mečem v ruce, jenž jí strašnými a surovými slovy vyhrožoval smrtí.

Tento výjev vyvolal v Nastagiově mysli úděs a děs a posléze i soucit s nešťastnou paní, z něhož se v něm zrodila touha vysvobodit ji z této úzkosti a smrti, bude-li to možné. Ježto však Nastagio neměl u sebe žádnou zbraň, uchýlil se k tomu, že popadl větev a s tímto obuškem vyrazil na psy a rytíře. Když to však spatřil onen rytíř, už z daleka se na něho rozkřikl:

„Nastagio, nepleť se do toho, nech psy na pokoji a mne nech udělat to, co si ta hanebná ženština vysloužila.“

Po těchto slovech se psi zahryzli dívce do boku a zastavili ji; mezi tím k ní dojel i rytíř.

Když slezl z koně, Nastagio k němu přistoupil a řekl:

„Nevím, kdo jsi, ačkoli ty mne znáš, říkám ti však, že je to veliká zbabělost, když chce nějaký ozbrojený rytíř zabít nahou ženu a poštvat na ni psy, jako by byla dravá šelma. Proto ji budu bránit, jak jen budu moci.“

Rytíř mu nato odpověděl:

„Nastagio, jsem z téhož města jako ty, a byl jsi tenkrát ještě malý chlapec, když jsem já – messer Guido degli Anastagi – byl zamilován do téhle dívky mnohem víc, než ty jsi dnes zamilován do oné dívky z rodu Traversarů. Zásluhou její nelidskosti došlo mé neštěstí tak daleko, že jsem se jednoho dne v zoufalství zabil tímto končářem, který vidíš v mé ruce, a jsem za to zatracen k věčným mukám. Netrvalo dlouho a zemřela pak i tahleta. Protože se však nesmírně radovala z mé smrti a protože zhřešila svou ukrutností a radostí,

kteřou měla z mého utrpení, byla a je odsouzena k pekeľným mukám, neboť se tenkrát z toho nekála a soudila, že se nejenom nedopustila hřichu, ale že tím získala nějaké zásluhy. Když se pak dostala do pekla, dostali jsme neprodleně ona i já trest: ona má prchat přede mnou a já, jenž jsem ji tolik miloval, ji mám pronásledovat jako úhlavního nepřítel, a nikoli jako milovanou paní; kdykoli ji pak dostihnu, pokaždě ji zabiji tímto končífem, kterým jsem zabil sebe, načež jí rozpárám záda, vyrvu jí tvrdé a studené srdce, do něhož nikdy nemohla vstoupit ani láska, ani soucit, a s ostatními vnitřnostmi, jak hned uvidíš, hodím je těmto psům.

Nepotrvá to však dlouho – tak si to totiž přeje spravedlnost a všemohoucnost Pánaboha – a dívka, jako by nebyla mrtva, se zdvihne, znovu se dá na bolestný úprk a já se svými psy ji budu pronásledovat. V těchto místech ji dostihnu každý pátek v tuto hodinu a tady spáchám to krveprolití, jež uzříš. Nedomnívej se však, že během ostatních dnů odpočíváme; v těchto dnech ji dopadnu zase na jiných místech, na nichž se mnou krutě smýšlela a jednala. Tak jsem se stal z jejího milence jejím nepřítel, jak vidíš, a musím ji takto pronásledovat tolik let, kolik měsíců byla ona ke mně krutá. Nech mě proto dát průchod božské spravedlnosti a nestav se proti tomu, čemu bys nemohl zabránit.“

Nastagio po těchto slovech dostal strach a skoro všechny chlupy na těle se mu zježily. I ucouvl, a dívaje se na ubohou mladou ženu, ustrašen čekal, co rytíř učiní.

Ten, sotva domluvil, vrhl se s končífem v ruce jako vzteklý pes na onu dívku, kterou pevně drželi oba psi a která klečíc křičela o milost, a vrazil jí vši silou končíf do hrudi, takže jeho hrot vyjel na druhé straně ven. Dívka po této ráně padla tvář k zemi, a zatímco neustále plakala a křičela, rytíř popadl tulich, otevřel jí ledví, vyrvál jí srdce i s osrdím a hodil vše dvěma psům, kteří to nesmírně hladově ve chvíli sežrali. Netrvalo to dlouho a dívka, jako by se bylo nic nestalo, náhle vyskočila, dala se na úprk směrem k moři a psi, sápadíce se na ni, vyrazili za dívkou. Rytíř opět vsedl na koně a s končífem v ruce se jal dívku opět pronásledovat. Za malou chvíli však už byli tak daleko, že je Nastagio neviděl.

Dlouho se po tomto výjevu potácel mezi soucitem a strachem, ale po chvíli ho napadlo, že by mu tato věc, jež se přihází každý pátek, mohla být k velkému užitku.

Označil si proto ono místo, vrátil se zase ke své družině a brzy nato, když se mu zdálo, že nadešla vhodná chvíle, zavolal si své příbuzné a přátele a řekl jim:

„Dlouho jste mě nabádali, abych přestal milovat onu svou nepřítelkyni a abych přestal promrhávat své jmění; rád to udělám, pokud mi vymůžete jednu milost, a to tu, že pozvete na příští pátek messera Paola Traversariho, jeho paní a dceru, všechny jejich příbuzné paní a jiné podle vaší libosti, aby se mnou zde poobědvali, Co tím sleduji, uvidíte potom.“

Nastagioovým přátelům a příbuzným nepřipadala tato žádost nikterak těžká, vrátili se proto do Ravenny a ve vhodném čase pozvaly ony lidi, jak si to Nastagio přál, a ačkoli bylo tuze těžké přimět onu dívku, kterou miloval Nastagio, aby rovněž přijala pozvání, přece jen tam nakonec šla s ostatními též.

Nastagio vystrojil skvělou hostinu a dal prostřít pod borovicemi u onoho místa, kde viděl téci krev oné kruté paní. Dal rozesadit muže i paní kolem stolu, a to tak, že ona dívka, kterou miloval, seděla přímo proti tomu místu, kde mělo dojít k onomu výjevu.

Když se už podávalo poslední jídlo, zaslechli všichni zoufalý nářek šťvané dívky. Všichni se tomu tuze podivili, začali se dohadovat, co to je, a když si to nikdo nedovedl vysvětlit, všichni se zdvihli a rozhlíželi se, co by to mohlo být. A tu uřfeli onu ubohou dívku, rytíře a psy, kteří v krátkosti dorazili až k nim.

Všichni začali hartusit na psy a rytíře a mnoho hostí pospíchalo dívce na pomoc. Rytíř však k nim promluvil tak, jak předtím hovořil k Nastagiovi, a nejenom je přiměl, že začali couvat, ale všechny je poděsil a naplnil úžasem. Mezi přítomnými bylo mnoho příbuzných jak ubohé dívky, tak rytíře, kteří se dobře pamatovali na jeho lásku i na jeho smrt – a když učinil to, co spáchal i předtím, všechny paní se daly do usedavého pláče, jako by to rytíř páchal na nich samých.

Když celý výjev skončil a paní i rytíř zmizeli, začali všichni hosté tak i onak rozprávět o tom, co právě viděli; mezi těmito pak, co byli nejvíc poděšeni, byla i ona krutá dívka, kterou miloval Nastagio, a ta, když zhlédla na vlastní oči a vyslechla na vlastní uši všechny podrobnosti celého výjevu a seznala, že se tyto věci týkají jí samé víc než ostatních přítomných, rozpomněla se, jak kruté vždy nakládala s Nastagiem, a bylo jí, jako by sama prchala před oním rozběsněným rytířem a jako by se na ni z obou stran sáпали oni psi.

Pojala jí z toho taková hrůza a strach, aby se něco podobného nestalo i jí, a její nenávisť se náhle proměnila v lásku, takže při první příležitosti, která se jí naskytlá ještě téhož večera, poslala tajně k Nastagiovi svou věrnou komornou a ta ho jejím jménem poprosila, aby k ní ráčil přijít, že ráda učiní vše, co se mu zlíbí.

Nastagio jí odpověděl vzkazem, že ho to velmi těší, ale že chce od ní – nemá-li nic proti tomu –, aby mu poskytla svrchované potěšení ve vší počestnosti, že ji totiž chce pojmout za choť.

Dívka dobře věděla, že je sama vinna tím, že dosud není Nastagiovou manželkou, i vzkázala Nastagiovi, že se jí jeho návrh líbí. Jsouc sama sobě poslem, šla za otcem a za matkou a pověděla jim, že by se ráda stala Nastagiovou chotí, z čehož měli její rodiče velikou radost. Příští neděli se proto Nastagio s ní oženil, oslavil svatbu a žil pak s ní dlouho v samých radostech.

Onen strach však nezpůsobil jenom tento dobrý skutek; strach měly i všechny ravennské paní, takže se potom vzdávaly touhám mužů mnohem ochotněji než dříve.

PŘÍBĚH DEVÁTÝ

Federigo degli Alberighi miluje a není milován. Při svém rytířském dvoření přijde na mizinu a nezbude mu nic než jediný sokol, ježž předloží k jídlu své paní, která ho přišla do jeho domu navštívit. Když se to paní doví, změní své myšlení, vezme si Federiga za manžela a ten tímto sňatkem zbohatne.

Když Filomena domluvila, seznala královna, že kromě Dionea, jenž měl svou výsadu, není už řada na nikom, a proto s veselou tváří pravila:

Je nyní na mně, abych vyprávěla, nejmilejší paní, a proto vám ráda povím příběh, jenž se zčásti podobá předcházejícímu. Během něho uvidíte, co vše zmůže v ušlechtilých srdcích váš půvab, ale naučíte se z něho též neponechávat jen na Štěstěně, aby vše řídila, nýbrž stanete se tam, kde se to hodí, dárkyněmi své přízně samy, neboť často se stává, že Štěstěna rozdává spíše nerozvážně než s rozmyslem.

Vězte tedy, že v našem městě žil a snad doposud žije jistý Coppo di Borghese Domenichi, muž požívající mezi našimi měšťtěníny velké úcty a vážnosti, vynikající mravy a ctnostmi daleko více než urozeností krve a zasluhující si věčné paměti. Ve stáří se často povyrážel tím, že svým sousedům a jiným lidem vyprávěl dávné pří-